

התהוותה של תקופת חיים חדשה - תקופת התבונה

התארכות תוחלת החיים יצרה מרווח של 20 שנה ואף יותר בין שנות הבגרות האינטנסיביות – שבהן בונים קריירה ומקימים משפחה, לבין הזקנה – שלב החיים האחרון. בני ה-60, שאך לפני עשור נחשבו לזקנים, בדרך כלל אינם מזכירים בשום אופן את דמות האדם הזקן שעדיין מוטבעת בנו תרבותית. בתרבות המערבית המודרנית זקן נתפס עדיין כאדם בערוב ימיו, שיכולותיו הפיזיות רופפות, גופו נכנע לעומס השנים, תפקידיו החברתיים מתמעטים, תלותו בסובבים אותו עולה, ועל כן הוא הולך והופך מנכס לנטל.

אבל כשאנו מביטים בעיניים פקוחות על בני ה-60 ומעלה של היום, מקשיבים לאורח חייהם וקולטיים את חיותם השופעת, אנו חשים אי נוחות בכנותנו אותם "זקנים". דמותם, הווייתם ועשייתם אינן מתיישבות עם הדימויים שהמושג "זקנה" מעלה. הם עצמם נמנעים מזיהויים עם זקנה או מחיבור רגשי או מעשי אליה ואף "בורחים" מכך. הם מבקשים להתרחק משירותים חברתיים, ממוצרים ואף מסגנון לבוש המזכירים ולו במעט את הזקנה. הם אינם חווים את עצמם כלא יעילים, כהישגיים פחות או כמבולבלים יותר. הם אינם מסכימים לכך שתפקידם החברתי יסתכם בעיקר בעזרה בגידול הנכדים ובבילוי עקר של זמן. הם מסרבים לקבל תפיסות שלפיהן המחצית השנייה של החיים היא תהליך מתמשך של ירידה בתפקוד, ברמת האושר ובמעורבות החברתית. לפי ממצאי מחקרים, הם גם אינם עונים עוד על הפרמטרים שלפיהם נהג המחקר להגדיר עד עתה זקנה – כגון קרבה למוות, חולשה ותשישות פיזית ומנטלית. לפיכך הם מסרבים להשלים עם התייחסות כזו אליהם.

בני ה-60 ומעלה של היום מתנדבים ופועלים בתחומים מגוונים, חברתיים וכלכליים, מעורבים בפוליטיקה של קהילותיהם, מרבים לטייל ולהשתתף במסגרות לימוד שונות וכן לעסוק במגוון סוגי ספורט. על כן התמונה המתקבלת כיום היא שלאחר שנות הבגרות שלנו כבר לא נמצאת תקופת הזקנה, אלא נוצרה תקופת חיים חדשה – הנמצאת בין הבגרות לבין הזקנה. תקופה המאופיינת במגוון הזדמנויות למימוש עצמי, להתחדשות, ל"סבב חיים חדש" נושא משמעות. היא מאפשרת לממש חלומות, כישורים ויכולות ולעבור תהליכי התפתחות בממדים ובערוצים שונים – קוגניטיבי, רגשי, חברתי, תעסוקתי ופוליטי – שאינם נתונים למרותו הבלבדית של הגוף הפיזי ושנדחקו אצל רובנו לקרן זווית בשנות בניית הקריירה, ההתבססות הכלכלית, הקמת המשפחה וגידול הילדים. בה בעת, תקופה זו וגם זו שאחריה כרוכות בעיסוק רב יותר בתחזוקה ובשימור הקיים וכן בהכנה לפרידה מהחיים.